

مرکز اطلاعات آون علی ایران
تعمیرات و تعمیرات

۱۳۸۲ / ۱۶ / ۱۰

بسم الله الرحمن الرحيم

۴۷۳/۳

وزارت اطلاعات و ارتباطات
تیم مدیریت

مؤسسه تحقیقات و آموزش مدیریت

« وابسته به وزارت نیرو »

موضوع

بررسی موانع تحقق درآمد شرکت آب منطقه ای سیستان و
بلوچستان در بخش آب کشاورزی و ارائه پیشنهادات اصلاحی

پایان نامه کارشناسی ارشد

در رشته مدیریت اجرایی

۱۳۸۲ / ۱۶ / ۲۰

۱۳۸۲ / ۱۶ / ۱۰

استاد راهنما

جناب آقای دکتر غلامرضا کوثری نژاد

استاد مشاور

جناب آقای مهندس حمیدرضا زکی زاده

پژوهش و نگارش

نوربخش اکبری

وزارت اطلاعات و ارتباطات
تیم مدیریت

موسسه تحقیقات و آموزش مدیریت
«وابسته به وزارت نیرو»

موضوع :

**بررسی موانع تحقق درآمد شرکت آب منطقه ای سیستان و بلوچستان در
بخش آب کشاورزی و ارائه پیشنهادات اصلاحی**

پایان نامه کارشناسی ارشد جهت تکمیل دوره و دریافت گواهینامه کارشناسی ارشد

استاد راهنما :

آقای دکتر غلامرضا کوثری نژاد

استاد مشاور :

آقای مهندس حمید رضا زکی زاده

تهیه شده بوسیله نوربخش اکبری

نیمسال دوم تحصیلی ۸۱-۱۳۸۰

موسسه تحقیقات و آموزش مدیریت

«وابسته به وزارت نیرو»

موضوع :

بررسی موانع تحقق درآمد شرکت آب منطقه ای سیستان و بلوچستان در
بخش آب کشاورزی و ارائه پیشنهادات اصلاحی

استاد راهنما :

امضاء

نام و نام خانوادگی : آقای دکتر غلامرضا کوثری نژاد

استاد مشاور :

امضاء

نام و نام خانوادگی : آقای مهندس حمیدرضا زکی زاده

پژوهشگر : نوربخش اکبری

تاریخ دفاع : ۱۳۸۱/۴/۳۱

تقدیم به :

روح پاک پدرم که همواره ارتقاء تحصیلی
فرزندانش از آرزوهای قلبی ایشان بوده
است و زحمات زیادی را در این راه برای
اینجانب متحمل شده اند .

مادر دلسوزم که دعای خیر ایشان همواره
بدرقه راهم بوده است .

همسر عزیز و فداکارم که در این مسیر مشاور
و یارم بوده و زحمات زیادی را متقبل شده
است .

فرزند عزیزم ، به خاطر وقتی که متعلق به
او بوده و صرف این امر شده است .

تشکر و قدردانی :

خدای یکتا را سپاس می‌گوییم به خاطر اینکه به بنده لطف نموده تا بتوانم در حد بضاعت علمی این پژوهش را به پایان برسانم .

برخود لازم می‌دانم از استاد فرزانه جناب آقای دکتر غلامرضا کوثری نژاد صادقانه و صمیمانه در انجام این پژوهش راهنمایم بود تشکر و قدردانی نمایم . همچنین از زحمات اساتید ارجمند جناب آقای حمید رضا زکی زاده و جناب آقای دکتر پورقاز که بعنوان استاد مشاور در تمام مراحل پژوهش از مشورتها و راهنمایی‌های ایشان بهره‌مند شدم سپاسگذاری نمایم .

از مسئولین و دست‌اندرکاران مؤسسه تحقیقات و آموزش مدیریت ، علی‌الخصوص جناب آقای صباغچی که مشوق و پشتیبان خوبی برای بنده بوده‌اند ، تشکر می‌نمایم .

از خانمها شادی وفاخواه ، فرحناز سندگل و آقای عبدالرحیم کرمزهی که در تایپ و صفحه‌بندی پایان‌نامه اینجانب را همراهی نموده‌اند ، صمیمانه تشکر می‌نمایم .

از تمامی همکارانی که اینجانب را یاری رسانده‌اند و به پرسشنامه‌ها پاسخ گفته‌اند، سپاسگزاری می‌نمایم .

بسمه تعالی

چکیده

در شرکت آب منطقه ای سیستان و بلوچستان عمده منابع مالی برای پرداخت هزینه ها از محل درآمد داخلی تأمین می گردد. از طرفی بیشترین درآمد داخلی شرکت مربوط به فروش آب کشاورزی می باشد. بررسی ها نشان می دهد درآمد شرکت در این بخش به طور کامل تحقق نمی یابد. بدین منظور پژوهشی با عنوان « بررسی موانع تحقق درآمد شرکت آب منطقه ای در بخش آب کشاورزی » مد نظر واقع شد. این تحقیق در پنج فصل انجام شده است.

در فصل اول تحقیق به بیان موضوع و اهمیت آن و همچنین طرح سؤالات پژوهشی پرداخته شده است که آیا مواردی مشتمل بر عدم اجرای قوانین و مقررات در بخش آب کشاورزی، شرایط جغرافیایی و اقلیمی منطقه، فقر روستائیان استان، عدم استفاده بهینه از آب کشاورزی در استان، کمبود اطلاعات جامع از وضعیت مشترکین آب کشاورزی و همچنین عدم انگیزه مناسب در بین کارمندان شرکت موجب عدم تحقق درآمد شرکت آب منطقه ای در بخش آب کشاورزی می شود؟

در فصل دوم که مبانی نظری تحقیق را شامل می شود به بیان وضعیت مصارف آب کشاورزی دنیا، وضعیت مصارف آب کشاورزی در ایران، قوانین بخشنامه های مرتبط با بخش کشاورزی، معرفی استان و همچنین معرفی شرکت آب منطقه ای سیستان و بلوچستان پرداخته شده است.

در فصل سوم به بیان انواع روش تحقیق به کار رفته در این پژوهش شامل کتابخانه و میدانی، پرداخته شده است. در این تحقیق ۵ سؤال از ۶ سؤال پژوهشی بنا به ماهیتشان به روش کتابخانه ای مورد تحقیق

واقع شده است و سؤال ششم که به موضوع انگیزش مابین کارمندان شرکت پرداخته است به روش میدانی مورد پژوهش قرار گرفته است.

در فصل چهارم پس از تجزیه و تحلیل اطلاعات یافته های تحقیق بدست آمده است :

یافته های تحقیق بیانگر این است که سؤالات پژوهشی اول ، دوم ، سوم ، چهارم و پنجم مورد تأیید واقع شده است بطوریکه عدم اجرای قوانین و مقررات مرتبط با بخش آب کشاورزی ، شرایط جغرافیائی و اقلیمی استان ، فقر روستائیان ، عدم استفاده بهینه از آب کشاورزی در استان و همچنین کمبود اطلاعات از مشترکین آب کشاورزی در شرکت ، در عدم تحقق درآمد شرکت آب منطقه ای سیستان و بلوچستان در بخش آب کشاورزی مؤثر بوده است . سؤال پژوهشی ششم در این تحقیق رد شده است بطوریکه باتوجه به تحقیق میدانی انگیزش ، مابین کارکنان شرکت وجود دارد و این موضوع نمی تواند در عدم تحقق درآمد شرکت آب منطقه ای سیستان و بلوچستان در بخش آب کشاورزی مؤثر باشد .

در فصل پنجم که شامل نتیجه گیری و پیشنهادات می باشد پیشنهاداتی به شرح ذیل ارائه شده است .

الف - در کوتاه مدت :

- می توان برنامه بررسی پرونده ها و نحوه دریافت بدهی مشترکین را در قالب یک طرح قابل واگذاری به شرکتها یا مشاورین ارائه و از مراجع قانونی نسبت به حصول بدهی اقدام لازم را به عمل آورد .
- تمرکز فعالیت شرکت در نواحی از استان که با تغییر الگوی کشت و تولیدات کشاورزی ، درآمد مطلوبی را در واحد سطح دارا می باشند .

ب - در میان مدت :

- ایجاد کمیته اجرائی افزایش درآمد روستائیان با مشارکت استانداری ، سازمانهای جهاد کشاورزی ، عشایری، آب منطقه ای و بانک کشاورزی ، بطوریکه با افزایش درآمد روستائیان زمینه دریافت آب بهای کشاورزی و حصول درآمد پایا را برای شرکت آب منطقه ای میسر می نماید .
- باتوجه به اینکه ۲۹/۹۳ درصد پاسخ دهندگان به پرسشنامه نیازهای انگیزشی عدم رضایت خود را از شرکت سهامی آب منطقه ای اعلام داشته اند ، می بایست سازمان در جهت ارضای نیازهای این دسته از کارمندان گام اساسی بردارد . چه بسا خیلی از کارمندان کارآ در جمع این دسته از افراد باشند .

ج - در بلند مدت :

- اجرای طرحهای کنترل و بخش سیلاب برای تغذیه آبهای زیرزمینی .
- بررسی قوانین و مقررات ارائه راهبردها و راهکارهای عملی اجرای قوانین و بهبود مقررات و آئین نامه های مربوط به بخش آب کشاورزی در استان .

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول : (طرح تحقیق)
۲	مقدمه
۳	بیان مسئله
۴	اهمیت موضوع تحقیق
۵	اهداف پژوهش
۵	پرسشهای پژوهش
۶	تعریف واژه ها و اصطلاحات
۸	فصل دوم : (مبانی نظری)
۹	۱- وضعیت مصارف آب کشاورزی دنیا
۱۱	۲- وضعیت مصارف آب کشاورزی در ایران
۱۳	۳- قوانین و بخشنامه های مرتبط با بخش آب کشاورزی
۱۸	۴- معرفی استان سیستان و بلوچستان
۱۸	• ۴-۱ جغرافیای استان سیستان و بلوچستان
۲۳	• ۴-۲ وضعیت کشاورزی استان سیستان و بلوچستان
۲۶	• ۴-۳ وضعیت منابع آب استان سیستان و بلوچستان
۳۱	• ۴-۴ هزینه و درآمد روستائی در استان سیستان و بلوچستان
۳۶	• ۴-۵ ارزیابی استفاده بهینه از آب کشاورزی در استان سیستان و بلوچستان
۴۳	۵- معرفی شرکت آب منطقه ای سیستان و بلوچستان
۴۳	• ۵-۱ تاریخچه تشکیل شرکت
۴۴	• ۵-۲ اهداف تشکیل شرکت
۴۴	• ۵-۳ سازماندهی و تشکیلات شرکت
۴۵	• ۵-۴ وضعیت درآمد بخش آب کشاورزی

- ۴۶ • ۵-۵ اطلاعات مربوط به مشترکین آب کشاورزی شرکت
- ۵۲ • ۵-۶ بررسی انگیزش کارکنان در شرکت
- ۵۸ • خلاصه و جمع بندی فصل دوم

فصل سوم: (روش تحقیق)

- ۶۳ • روش پژوهش
- ۶۴ • نوع پژوهش
- ۶۴ • جامعه آماری
- ۶۵ • نمونه آماری و روش انتخاب نمونه
- ۶۵ • ابزارهای گردآوری اطلاعات
- ۶۶ • سؤالهای نیازهای انگیزشی
- ۶۷ • اعتبار و روایی پرسشنامه
- ۶۸ • تجزیه و تحلیل داده ها

فصل چهارم: (یافته های تحقیق)

- ۷۰ • سؤال پژوهشی اول
- ۷۱ • سؤال پژوهشی دوم
- ۷۶ • سؤال پژوهشی سوم
- ۸۳ • سؤال پژوهشی چهارم
- ۸۶ • سؤال پژوهشی پنجم
- ۹۴ • سؤال پژوهشی ششم
- ۹۸ • سؤال پژوهشی ششم

فصل پنجم: (نتیجه گیری و پیشنهادات اصلاحی)

- ۱۰۹ • جمع بندی و ارائه پیشنهادات
- ۱۱۰ • برنامه کوتاه مدت
- ۱۱۳ • برنامه میان مدت
- ۱۱۴ • برنامه بلند مدت

مرکز اطلاعات آذربایجان
تاسیس ۱۳۵۷

۱۱۵

• محدودیت های محقق در انجام پژوهش

۱۱۶

• توصیه به سایر پژوهشگران

۱۱۷

منابع و مؤاخذ

۱۲۲

پیوستها

فهرست جدولها

صفحه	عنوان
	جدول ۱-۲ وضعیت شهرستانها از نظر وسعت، تعداد روستاها، فاصله با مرکز استان و فاصله با دورترین نقطه شهر
۱۹
۲۱	جدول ۲-۲ میزان بارندگی ایستگاههای مبناء سطح استان طی سالهای ۸۰-۷۴ به میلیمتر
	جدول ۲-۳ تخمین خسارت وارده از خشکسالی تا اول سال آبی ۸۰-۷۹ به تفکیک شهرستانهای استان
۲۲
۲۶	جدول ۲-۴ تولیدات کشاورزی استان و رتبه هریک از آنها
۲۹	جدول ۲-۵ آورد حجم سالیانه رودخانه شاخص استان طی سالهای آبی ۸۰-۷۴
۳۰	جدول ۲-۶ انواع و تعداد منابع آب زیرزمینی استان
۳۰	جدول ۲-۷ میزان آب استحصال شده در استان
۳۳	جدول ۲-۸ درصد خانوارهای نمونه روستائی بر حسب گروههای درآمد سالانه
۳۴	جدول ۲-۹ درصد خانوارهای نمونه روستائی بر حسب گروههای هزینه سالانه
	جدول ۲-۱۰ مقایسه درآمد سالانه خانوار روستائی در استانهای مختلف کشور بر حسب انواع درآمد
۳۵
	جدول ۲-۱۱ مقایسه بودجه و عملکرد مربوط به بخش درآمد آب کشاورزی شرکت آب منطقه ای
۴۷
	جدول ۲-۱۲ مقایسه درصد درآمد اصل آب کشاورزی به درآمد اصلی آب در شرکت سالهای ۷۵-۷۹
۴۸
	جدول ۲-۱۳ مقایسه درصد درآمد حق النظاره و خدمات کارشناسی در بخش آب کشاورزی با درآمد حق النظاره و خدمات کارشناسی در شرکت
۴۹
	جدول ۲-۱۴ مقایسه اراضی تحت آبیاری قطره ای و بارانی استان سیستان و بلوچستان با متوسط کل کشور
۶۰
۶۷	جدول ۳-۱ توزیع سؤالات مربوط به هریک از نیازها در پرسشنامه نیازهای انگیزشی
	جدول ۴-۱ تعداد چاههایی که اعتبار پروانه های آن طی سالهای گذشته تمدید نشده است
۷۳
	جدول ۴-۲ مقایسه بودجه و عملکرد مالی مربوط به بخش درآمد آب کشاورزی شرکت آب منطقه ای در مجموع سال ۱۳۷۵ لغایت ۱۳۷۹
۷۴

	جدول ۳-۴ تعداد آراء اجراء نشده از سال ۷۳ تاکنون در خصوص حفر چاههای غیرمجاز و
۷۵ اضافه برداشت
۷۷ جدول ۴-۴ وضعیت فواصل شهرستانها با استان و دورترین منطقه با مرکز شهر
۷۸ جدول ۴-۵ مقایسه شرایط اقلیمی استان با کل کشور
۸۱ جدول ۴-۶ انواع منابع آبی در استان
	جدول ۴-۷ مقایسه درصد خانوارهای نمونه روستائی بر حسب گروههای درآمد سالانه استان
۸۴ سیستان و بلوچستان با متوسط کل کشور
	جدول ۴-۸ مقایسه درصد خانوارهای نمونه روستائی بر حسب گروههای هزینه سالانه استان
۸۴ سیستان و بلوچستان با کل کشور
	جدول ۴-۹ مقایسه درصد درآمد مشاغل آزاد کشاورزی استان سیستان و بلوچستان با متوسط کل
۸۵ کشور
۸۷ جدول ۴-۱۰ مقایسه نرخ باسوادى در مناطق شهری و روستائی با متوسط کل کشور
۸۹ جدول ۴-۱۱ مقایسه انواع شبکه های آبیاری و زهکشی استان سیستان و بلوچستان
۸۹ جدول ۴-۱۲ مقایسه میزان پوشش انهار سنتی در استان سیستان و بلوچستان با متوسط کل کشور
	جدول ۴-۱۳ مقایسه انتقال و توزیع آب قبل از پوشش انهار و اجرای شبکه های فرعی و بعد از
۹۰ پوشش آن
	جدول ۴-۱۴ مقایسه متوسط مصرف آب در هکتار قبل و بعد از اجرای طرحها و احداث
۹۰ کانالهای آبیاری عمومی
	جدول ۴-۱۵ مقایسه عملکرد فیزیکی احداث کانالهای آبیاری عمومی استان سیستان و بلوچستان
۹۱ و استان خراسان
۹۱ جدول ۴-۱۶ مقایسه میزان آب مصرفی برای هر هکتار به روش آبیاری ثقلی و آبیاری تحت فشار
	جدول ۴-۱۷ مقایسه میزان اراضی تحت پوشش آبیاری بارانی به کل اراضی آبی در استان سیستان
۹۲ و بلوچستان
	جدول ۴-۱۸ وضعیت باغهای مثمر تحت پوشش آبیاری قطره ای در استان سیستان و بلوچستان
۹۲ (هکتار)
	جدول ۴-۱۹ مقایسه باغهای مثمر تحت پوشش آبیاری قطره ای استان سیستان و بلوچستان و
۹۲ استان سمنان و متوسط کل کشور به درصد

۹۳	استان
۹۵	جدول ۲۱-۴ وضعیت تعیین تکلیف چاههای استان
۹۶	جدول ۲۲-۴ وضعیت مشترکین آب سطحی در استان سیستان و بلوچستان به تفکیک منطقه و تأسیسات آبی
۹۸	جدول ۲۳-۴ توزیع فراوانی کارکنان بر اساس میزان تحصیلات
۹۹	جدول ۲۴-۴ توزیع فراوانی کارکنان بر حسب نوع استخدام
۱۰۰	جدول ۲۵-۴ توزیع فراوانی کارکنان بر حسب سابقه خدمت
۱۰۱	جدول ۲۶-۴ توزیع فراوانی کارکنان بر حسب سن
۱۰۲	جدول ۲۷-۴ توزیع فراوانی پاسخ به سؤالات بررسی نیازهای انگیزشی
۱۰۴	جدول ۲۸-۴ توزیع فراوانی نیازهای پنج گانه تئوری سلسله مراتب نیازهای مزلو
	جدول ۲۹-۴ توزیع تجزیه و تحلیل اطلاعات مربوط به سؤالات نیازهای انگیزشی (آزمون کای اسکویر)
۱۰۶	